

ב"ה

התקשרות

קונטרס שבועי לאנ"ש חסידי חב"ד לחיזוק ההתקשרות
לכ"ק אדמו"ר רבי מנחם מענדל בהרה"ק רלו"י מליובאוויטש
זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע

שיחות • איגרות • פניני חסידות לפה"ש • הלכות, מנהגים וטעמים • ניצוצות • זמנים

ת ר ס ב

ערב שבת הגדול, שבת-קודש

פרשת צו

י"א בניסן ה'תשס"ז

יוצא-לאור על-ידי

מכון ליובאוויטש שעל-יד

צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו — המרכז

מורה שיעור ללימוד היומי ברמב"ם

י"א בניסן ה'תשס"ז – י"ח בניסן ה'תשס"ז

יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
ו'	י"א בניסן	הלכות כלים פרק יח-כ.	הלי גירושין פרק ד.	מ"ע קו.
ש"ק	י"ב בניסן	פרק כא-כג.	פרק ה.	מ"ע קד.
א'	י"ג בניסן	פרק כד-כו.	פרק ו.	מ"ע צו.
ב'	י"ד בניסן	פרק כז-כח. הלכות מקואות.. בפרקים אלו. פרק א.	פרק ז.	מ"ע קט.
ג'	ט"ו בניסן	פרק כד.	פרק ח.	מ"ע קט.
ד'	ט"ז בניסן	פרק ה-ז.	פרק ט.	מ"ע קט.
ה'	י"ז בניסן	פרק ח-י.	פרק י.	מ"ע קט.
ו'	י"ח בניסן	פרק יא. הט לבי וגוי. ספר נוזקין והוא ספר אחד עשר.. הלכות נזקי ממון.. בפרקים אלו. פרק א-ב.	פרק יא.	מ"ע קט. רלו.

זמני השבוע *

תאריך	עלות השחר**		זמן ציצית ותפילין	זריחת החמה	סוף זמן ק"ש	חצות היום והלילה	מנחה גדולה	שקיעת החמה***	צאת הכוכבים
	120 ד'	72 ד' לפני הזריחה							
ו', י"א בניסן	4:32	5:21	5:43	6:38	9:38	12:46	1:17	6:58.0	7:22
ש"ק, י"ב בניסן	4:30	5:20	5:42	6:37	9:37	12:46	1:17	6:58.6	7:23
א', י"ג בניסן	4:29	5:18	5:40	6:36	9:36	12:45	1:16	6:59.3	7:23
ב', י"ד בניסן	4:27	5:17	5:39	6:34	9:35	12:45	1:16	6:59.9	7:24
ג', ט"ו בניסן	4:26	5:15	5:38	6:33	9:35	12:45	1:16	7:00.6	7:25
ד', ט"ז בניסן	4:24	5:14	5:36	6:31	9:34	12:44	1:16	7:01.3	7:25
ה', י"ז בניסן	4:23	5:13	5:35	6:30	9:33	12:44	1:16	7:02.0	7:26
ו', י"ח בניסן	4:21	5:11	5:34	6:29	9:32	12:44	1:15	7:02.6	7:27

* הזמנים מתייחסים לאזור המרכז. באזור ההרים והעמקים יש שינויים שעשויים להגיע למספר דקות.
 ** לגבי זמן עלות השחר הנהוג בחב"ד קיימות שלוש דעות. הבאנו את הזמנים לפי הדעה המוקדמת ביותר והמאוחרת ביותר, וראוי להחמיר לפי העניין.
 *** זמני השקיעה כאן הם לפי השקיעה הנראית. אולם אדה"י בסידורו (יסדר הכנסת שבת) מכיר בשקיעה האמיתית, המאוחרת ממנה "בכמו ארבע מינוטין" (לשון אדה"י שם. שיעור התלוי במיקום ובעונות השנה).

זמני הדלקת הנרות וצאת השבת

פרשת	ירושלים		תל-אביב		חיפה		באר-שבע	
	הדה"י	צה"ש	הדה"י	צה"ש	הדה"י	צה"ש	הדה"י	צה"ש
צו	6:21	7:35	6:36	7:37	6:28	7:36	6:38	7:36
חג-הפסח	6:23	7:37	6:39	7:39	6:30	7:39	6:39	7:37
שבת חוה"מ	6:26	7:40	6:41	7:42	6:33	7:42	6:43	7:41

עורך ראשי: מנחם מענדל ברוד • עורך: שניאור זלמן רודרמן • הגהה: יוסף-יצחק אולידורט

מו"ל: מכון ליובאוויטש שעל-יד צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו - המרכז

יו"ר: הרב יוסף-יצחק הכהן אהרונוב

כתובת: ת"ד 14 כפר-חב"ד 72915, טל' 03-9607588, פקס: 03-9606169

ISSN 0793-7474 אינטרנט: www.chabad.org.il דואר אלקטרוני: chabad@chabad.org.il

לבטל גם את ה"חמץ" החבוי, ולזרוק כל מה שמנגד לקדושה

אנו עדים בימינו להתפתחות מהירה באופן בלתי רגיל של עניינים טובים, ומנגד, להתפתחויות מהירות ובלתי-צפויות בעניינים בלתי-רצויים • בעמדנו בחודש הגאולה ובערב חג הפסח, זהו הזמן לברר מהו "חמץ" ומהי "מצה", וכן לבער את ה"חמץ", בזריזות ובחיפזון, "לאור הנר" — "נר ה' נשמת אדם" • מכתב כללי מאת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו (תרגום מאידיש)

ב"ה, ערב שבת קודש פ' צו, שבת הגדול,
י"א ניסן, נשיא לבני אשר, ה'תשמ"ז
ברוקלין, נ.י.

אל בני ובנות ישראל
בכל מקום שהם
ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

בהמשך למכתב מיום קמי שבת קודש מברכים חודש ניסן, שבו דובר על תוכן העניין של חיפזון, הקשור בחג הפסח וביציאת מצרים, שהוא אחד מן הנקודות המיוחדות שבהן שונה חג הפסח מכל שאר החגים. כפי שהדבר מתבטא בשמו של החג - "פסח" - (במשמעות של "דילוג"), ובמיוחד כפי שמושג זה בא ומתבטא ב"חיפזון דקדושה" בחיים היום-יומיים היהודיים על-פי תורה והמצוות -

ערב שבת-קודש... י"א ניסן: ראה מכתב יום וא"ו, עש"ק י"א ניסן ה'תשד"מ הערה ד"ה "יום וא"ו... ניסן" (הגש"פ עם ליקוטי טעמים, מנהגים וביאורים (קה"ת ה'תשמ"ו ואילך) עמ' תשנ"ג).

פ' צו: ל' זירוז מיד ולדורות - תו"כ (הובא בפרש"י) ריש פרשתנו. וראה אוה"ח הקדוש פרשתנו (ו,ב): ובדרך הרמז תרמוז כל הפרשה על גלות האחרון כו' והודיע למשה לזרו לישאל כו', עיי"ש. וראה או"ת להה"מ (הוצאת קה"ת) ויש בפרשתנו (לח,א-ב. בהוצאת קה"ת ה'תשמ"מ ואילך - ס"י קח).

שבת הגדול: ראה תוד"ה ואותו - שבת פז,ב. טושו"ע (ואדה"ז) או"ח ר"ס תל. וש"נ. וראה לקו"ש להה"מ (הוצאת קה"ת) סקכ"ד. או"ת עה"פ משכו וקחו (ל, סע"א ואילך) - הוא השבת שלפני החג, ו"נהגו בדורות האחרונים שהחכם דורש הלכות פסח בשבת שלפניו... והעיקר לדרוש ולהורות להם דרכי ה' וללמד להם המעשה אשר יעשו"ן (שו"ע אדה"ז או"ח סתכ"ט ס"ב. וש"נ).

נשיא לבני אשר: שו"ע אדה"ז או"ח הל' פסח תכ"ט סט"ו, וראה שם ס"ט. וראה ליקוטי לוי"צ אגרות עמ' שכג-שכה. שם עמ' תיט. וראה מכתב י"א ניסן ה'תשמ"ה הערה ד"ה אשר (הגש"פ הנ"ל עמ' תשסז) - וראה מכתב י"א ניסן ה'תשד"מ הערה ד"ה י"א ניסן (הגש"פ הנ"ל עמ' תשנ"ג).

ראוי להוסיף בזה עוד נקודות אחרות.

* * *

כבר דובר פעמים רבות שהתורה מקיפה את כל ענייני העולם, בהתאם לתוכן מאמר חז"ל: "אסתכל באורייתא וברא עלמא" – הקב"ה הסתכל, כביכול, בתורה ולפיה ברא את העולם. כלומר, התורה היא "תוכנית הבנייה" האלוקית שעל-פיה נברא כל העולם ומתקיים, ובאופן גלוי וברור יותר – העולם היהודי, ועד – לעולמו של כל יהודי בפרטי פרטיות.

על-פי זה מובן עוד יותר מדוע כל העניינים של החיים היהודיים היום-יומיים, קשורים בתורה ומצוות, ועל-אחת-כמה-וכמה בימי הקדושה, שבת ויום-טוב, וההכנות אליהם, ובמיוחד כל העניינים הקשורים לחג הפסח – שהוא הראש והראשון של כל החגים.

הקשר האמור מתבטא עד למעשה בפועל, על-ידי מעשה המצוות ומנהגי ישראל, שגם הם "תורה", מנהגים שנתקבלו על-ידי כלל ישראל, מנהגים של רבים בישראל, או של קהילה קדושה בישראל וכו'.

באשר לחג הפסח – ישנה הדגשה של חיפזון וזריזות. אנו רואים, אכן, לדוגמא, שיהודים, ובמיוחד בעלות-בית יהודיות, וכן ילדים וילדות, מתמסרים להכנות לקראת חג הפסח כבר ימים לפני כן, ואפילו "יחידי סגולה" הנוהגים לעבור ל"דירת פסח" לחג הפסח, מוצאים הכנות רבות שיש לעשותן בקשר לחג הפסח, והם מבצעים אותן בחיפזון ובזריזות.

* * *

באופן האמור קיים גם הקשר עם שתי נקודות שהודגשו לאחורונה במיוחד, כדיבור וגם בכתב: שלוש המידות-הסימנים – "ביישנים, רחמנים, גומלי-חסדים", אינם מוגבלים וקשורים במקום וזמן מסויים. אצל ביישן אמיתי משתקפת מידת הביישנות בהתנהגותו בכל מקום ובכל רגע, וכך גם ברחמן ובגומל חסד.

באשר לנקודה השנייה, בעניין חודש ניסן, צויין כי החודש, חודש הגאולה, מתייחס וקשור לגאולה השלימה, הגאולה של אחרית הימים, הגאולה האחרונה, הגאולה הנצחית, שהתורה אומרת בקשר לכך "עת

אסתכל באורייתא וברא עלמא: זח"ב קסא, א-ב.

התורה... תוכנית הבנייה: ב"ר בתחילתו. וראה זוהר שם.

לעולמו של כל יהודי: עולם קטן זה האדם – תנחומא פקודי ג. זח"ג לג, ב. תקו"ז תס"ט קרוב לתחילתו (ק, ב. קא, א).

עד למעשה בפועל: שהמעשה הוא העיקר – אבות פ"א מ"ו, תקו"ז תנ"ב (פו, סע"א). ת"ס (צג, ב). ת"ע (קלג, ב. קלד, א).

מנהגי ישראל, שגם הם "תורה": ראה תוד"ה נפסל (מנחות כ, ב). ושם מנהג אבותינו תורה היא. ועד"ו במהרי"ל הובא ברמ"א יו"ד סע"ו ס"ד. ובמנהגים ישנים מדורא עמ' 153: והמנהג תורה היא. וראה ירושלמי פסחים פ"ד ה"א.

"יחידי סגולה... הנהגים... ל"דירת פסח": להעיר מדרכי חיים ושלום (מנהגי בעל המנחת-אלעזר) הל' פסח סתקע"ב: בכל ימי הפסח הי' בכיתו בית תבשיל מיוחד (שהי' סגור כל השנה עם כל הכלים) ונפתח משנה לשנה לימי הפסח. לעבור: לא ראינו ולא שמעתי רבותינו נשיאינו נוהגים כן.

שתי נקודות שהודגשו לאחורונה... כדיבור: בהתוועדויות דפורים: י"ז אדר (ב"יחידות") וש"פ ויק"פ, פ' החודש מבה"ח ניסן.

שלוש המידות-הסימנים – "ביישנים, רחמנים, גומלי-חסדים": יבמות ע"ט, א. רמב"ם הל' איסור"ב פי"ט הי"ז. וראה מכתב הקודם בהערות.

חודש הגאולה: שמו"ר פט"ו, יא. וראה אה"ת בא עמ' רסד ואילך. ד"ה החודש ה'ש"ת. ועוד.

חודש הגאולה... וקשור לגאולה... באחרית הימים: כי בניסן נגאלו ובניסן עתידין ליגאל – ר"ה יא, א. שמו"ר שם. וראה אה"ת שם. המשך מים רבים תרל"ו פקל"ד ואילך. ד"ה החודש הנ"ל.

באחרית הימים: ישעיהו ב, ב. וראה שם קאפ. יא-יב. רמב"ם סוף הל' מלכים וחזותם בספרו.

הגאולה הנצחית: גאולה שאין אחריה גלות – תוד"ה ה"ג ונאמר, פסחים קטז, ב. ממכילתא עה"פ בשלח טו, א.

קץ, יתבררו ויתלבנו ויצרפו רבים".

אנו רואים בזמננו – תקופה שיש בה הסימנים של אחרית הימים (כפי שהם מובאים בתורה) – תופעות והתפתחויות בלתי רגילות בתחומים וכיוונים שונים: בצד הטוב – תוקף וזריזות בלתי רגילים, וכן – בעניינים בלתי רצויים, הצריכים עדיין להתברר ולהתלבן עד לשלימות (גם מוחלטת) בהם, שאף הם באו ובאים באופן של חיפזון, כפתאומיות ובאופן בלתי צפוי.

מגיעים חודש הגאולה, התחלת ניסן וערב פסח, ומזכירים לנו שעומדים ביציאה מגלות "מצרים", ובבירורים האחרונים, לברר מה הוא "חמץ" ומה הוא "מצה", ויש לבער את החמץ, מוקדם ככל היותר, "לאור הנר", באור הנשמה – "נר השם נשמת אדם" – לחפש גם את החמץ החבוי, לזרוק ולבטל את כל מה שהוא ההיפך מטוב ומקדושה.

וצריכה להיות השתדלות של כל אחד לחזק בו וסביבו ובעולם – את החיפזון דקדושה ואור, ויתר על כן – לזרז את הגאולה השלימה על-ידי משיח צדקנו, וכפי שאנו מתפללים את תפילת דוד, יחד עם דוד נעים זמירות ישראל: "תפילה לדוד גו' כי עני ואביון אני", למרות שהוא דוד המלך הרי הוא ביישן וחש באמת לאמיתו כי הוא "עני ואביון", ומתחנן לפני ה': "שמרה נפשי" (בתחום של "סור מרע") ו"הושע עבדך" (בתחום של "עשה טוב"), וכל זה במלוא השלימות, עד לידי "שמח נפש עבדך", עבודת השם בשמחה ובטוב לבב,

וממשיכים גם בהקשר לעולם – "כל העולם", "כל גויים אשר עשית יבואו וישתחוו לפניך ה'", – לזרז זאת על-ידי מעשינו ועבודתינו, לקיים את ציווי ה', ובלשון הרמב"ם: "ציווה משה רבינו מפי הגבורה לכוף את כל באי העולם לקבל מצוות שנצטוו בני נח", שהיהודים יפיצו בין העמים את שבע המצוות האלוקות לכני נח עם ענפיהן.

* * *

יעזור ה' ויצליח שכל ההכנות לפסח, כולל אלה שנידונו במכתב זה ובמכתב הקודם, יבוצעו באופן

עת קץ, יתבררו ויתלבנו ויצרפו רבים: דניאל יב, ט-י. וראה ד"ה יתבררו ויתלבנו בסה"מ תקס"ג ח"ב עמ' תשסח. תו"ח ד"ה ויהיו חיי שרה פי"ז-יח (קכה, ב ואילך). ועוד.

הסימנים של אחרית הימים: ראה סוף מס' סוטה. סנהדרין צו, א.

לבער את החמץ... לאור הנר: ריש מס' פסחים.

"לאור הנר", באור הנשמה: ראה ד"ה אור לארבעה עשר ה'ש"ת. הגש"פ עם ליקוטי טעמים ומנהגים קטע ד"ה בדיקת חמץ.

נר השם נשמת אדם: משלי כ, כז. וראה תניא פי"ט.

דוד נעים זמירות ישראל: שמואל-ב כג, א. וראה שהש"ר פ"ד, ד (בתחילתה) – שאמר ה"זמירות (בשם כל) ישראל.

תפלה לדוד גו': תהילים פו, א.

שמרה נפשי... הושע עבדך: שם, ב.

שמרה נפשי (בתחום של סור מרע): ד"ל כל מקום שנאמר השמר פן ואל אינו אלא בלא תעשה" – עירובין צו, א. וש"נ.

שמח נפש עבדך: תהילים שם, ד.

עבודת השם בשמחה וטוב לבב: ראה רמב"ם סוף הל' לולב. תניא פכ"ו. וראה בהנסמן בלקו"ש חכ"ד עמ' 639 הערה ד"ה קיום המצוות מיט שמחה.

בשמחה... זריות: ראה אגה"ק סכ"א: בזריות נפלאה להראות שמחתו וחפצו למלאות רצון קונו כו'. וראה כש"ט (הוצאת קה"ת) סקס"ט.

כל העולם: כלשון הרמב"ם בסוף ספרו.

כל גויים אשר עשית: תהילים שם, ט.

מעשינו ועבודתינו: תניא רפ"ז. וראה ליקוטי לוי"צ הערות לספר התניא שם.

בלשון הרמב"ם: הל' מלכים פ"ח ה"י. וראה לקו"ש יתרו ה' תשר"מ.

שישפיעו בגלוי גם בכל ימי השנה ובכל העניינים, "בכל דרכיך" וב"כל מעשיך" באופן של חיפזון וזריזות. והחיפזון רקרושה כאן למטה "ממשיך" – מידה כנגד מידה – את החיפזון של "עת קץ", ומיד לאחר מכן, "לא עכבם אפילו כהרף עין", את הגאולה של "כימי צאתך מארץ מצרים" באופן של "אראנו נפלאות", בגאולה האמיתית והשלימה על ידי משיח צדקנו, במהרה בימינו ממש.

בברכה להצלחה בכל האמור
ולחג הפסח כשר ושמח

/מקום החתימה/

(תורת־מנחם – התנועותיות ה'תשמ"ז, כרך שלישי, עמ' 34-31)

"בכל דרכיך" וב"כל מעשיך": משלי ג, אבות פ"ב מי"ב. וראה רמב"ם הל' דיעות פ"ג ה"ב-ג. טוש"ע או"ח סרל"א. שו"ע אדה"ז או"ח סקנ"ו ס"ב.
מידה כנגד מידה: סנהדרין צ, סע"א. וראה סוטה ח, ב ואילך, ובמידתו של הקב"ה – כמ"פ ככה (סוטה יא, א ובתוד"ה מרים שם, מתוספתא סוטה פ"ד, א).
לא עכבם אפילו כהרף עין: מכילתא הובא בפרש"י עה"פ בא יב, מא. מכילתא שם, מב.
כימי צאתך מארץ מצרים: מיכה ז, טו.
באופן של "אראנו נפלאות": ראה פע"ח שער חג המצות פ"ו (בר"ה מהר"י ז"ל). אוה"ת נ"ך עה"פ סק"ז-ח (ע' תפז). ד"ה כימי צאתך די"א ניסן ה'תשמ"ב (קה"ת ה'תשמ"ז).

מינוי ל'התקשרות'

אפשר לקבל את גיליון 'התקשרות'

ישירות הביתה באמצעות הדואר

מינוי לשנה: 177 ש"ח (ב-4 תשלומים)

מינוי לחצי שנה: 88 ש"ח (ב-2 תשלומים)

את השם, הכתובת והתשלום יש להעביר לפי הכתובת:

'התקשרות', מחלקת המנויים, ת"ד 14 כפר-חב"ד 72915.

כמו-כן אפשר להירשם בטלפון ולשלם בכרטיס אשראי, בטל' 03-9607588, שלוחה 130

"(קצת) שמורה לחג הפסח"

הרבי ממליץ לתלמידים השלוחים לאוסטרליה להמשיך קשר שהוחל עם יהודים שהם פגשו בדרך חזרה לניו-יורק • דו"ח אותנטי על חלוקת מצות-שמורות בירושלים ת"ו, בשנת תשל"ג • שליחות להבאת המצות בשנת תשמ"ג

י. מבצע מצה

מבצע מצות התנהל השנה בתנופה מוגברת, וחולקו אלפי מצות, פי שלוש מאשר בשנים הקודמות. המבצע בתכנון מוקדם ע"י מטה מטעם סניף צא"ח בראשות ר' טוביה בלוי, ובהרכב: הנ"ל, ר' יהושע יוזביץ ר' דב וולס, ר' אשר סלומון, וכן ר' חנוך-העניך רפפורט מטעם "מפעל הקליטה לעולי רוסיה". מטעם הסניף פורסמו מודעות בכתב-כנסת אנ"ש בקריאה להשתלב במבצע ולהירשם אצל חברי מטה הסניף כנ"ל.

החלוקה היתה כדלהלן:

1. לכ-200 אישי ציבור ובעלי השפעה וכיו"ב (על-דרך השנים הקודמות, אך יותר מקבלים). כל אחד מהם קיבל - בככל שנה - שלוש מצות בליווי המכתב הכללי של אשתקד (השקיות והמכתבים הכלליים) הומצאו לנו ע"י ההנהלה ארצית, - וזאת, כמובן, עבור כל חלקי המבצע כולו - אלא כאשר כבר שוכפלו המכתבים כלליים דהשתא, ובינתיים אזלו הקודמים, צורפו המכתבים הללו). חלוקה זו בוצעה על-ידי חוליית פעילים בראשותו של הת'

בחודש אדר שני תשל"ג (איגרות-קודש, כרך כח, עמ' קס) שבה לארה"ב קבוצת התלמידים השלוחים לאוסטרליה שנסעו לשם בשנת תשל"א. בדרכם לניו-יורק דיברו בענייני יהדות עם יהודים שפגשו, ומאוחר יותר דיווחו על כך לרבי.

על מכתבם ציין הרבי בכתב-יד-קודשו:

כדאי לשלוח לכל-אחד-ואחד מהנ"ל גלויות ברכה לחג-הפסח והעיקר: (קצת) שמורה והגדה-של-פסח בתרגום אנגלי ובבקשה שיאכלו הנ"ל [=את המצות] ויקראו בהנ"ל [=בהגדות] בב' לילי פסח.

דו"ח ב'מבצע מצה'

הנה פרק י' - שהוא קטע מ"דו"ח על הנעשה והנשמע בסניף צעירי-אגודת-חב"ד ירושלים ת"ו", שנשלח אל הרבי (על תקופת אדר ב וניסן) בשנת תשל"ג. הקטעים מתייחסים ל'מבצע מצה' ומובאים כאן בלשונם המקורית כפי שנרשמה באותם ימים:

דוד אליעזרי.

2. במרכזי קליטה וריכוזי עולים חדשים, הן מברית-המועצות והן מהמערב, עניין זה בוצע בשיתוף עם שני גורמים נוספים, והם: א. מפעל הקליטה, כנ"ל, מיוחד לגבי עולי רוסיה. ב. חברי את"ה מכפר-חב"ד, יוצאי ארה"ב, שבאו לירושלים ל'מרכז-שליחות', וביקרו במיוחד אצל עולים ממדינות המערב. לעולים מרוסיה צורף חומר ברוסית שהוכן על-ידי 'מפעל הקליטה' ולעולים מהמערב - חומר באנגלית ובשאר השפות - כולל הסברים על החג והלכותיו ותדרוכי כשרות לפסח. ואלו הם ריכוזי העולים ומרכזי-הקליטה בהם התקיימה החלוקה (תוך תיאום הגורמים הנ"ל - סניף צא"ח, מפעל הקליטה, ואת"ה, 'מרכז שליחות' - ותוך צירוף החומר המתאים בשפות השונות, כנ"ל):

א. מרכז הקליטה ב"מבשרת ציון"; 80 עולי ארצות מערב וכ-50 מברית-המועצות. ב. מרכז הקליטה בקטמון ט' כ-60 עולי ברית-המועצות וכ-10 עולי מערב. ג. מעון לעולים אקדמאיים רסקו כ-90 עולים, כולם מברית-המועצות. ד. אולפן "עציון" כ-90 עולים ממערב וכ-15 מברית-המועצות. ה. "בית גיורא" קריית-היובל כ-30 עולי מערב וכ-10 עולי ברית-המועצות. ו. גבעת-שפירא (הגבעה הצרפתית) בבתים כ-60 עולי ברית-המועצות. ז. רמות-אשכול בבתים כ-130 עולי מערב. ח. רוממה המורחבת - באמצעות חכם רבי יעקב דבראשווילי כ-60 מצות לעולי גרוזיה. ט. גבעת-מרדכי בבתים כ-50 מצות לעולי ברית-המועצות. י. סנהדרייה-המורחבת ורמות-אשכול 10 עולי ברית-המועצות.

השתתפו בחלוקות הנ"ל צוותות שונים: א. חוליה של אנ"ש עולי רוסיה בראשות רח"ה רפפורט. ב. חוליה של את"ה "מרכז-שליחים". ג. חוליה בראשות הת' דוד אליעזרי. ד. חוליה בראשות הת' משה קליין. ה. חוליית בנות ממבקרות "בית חב"ד". ו. קבוצה של אברכי אנ"ש. 3. חלוקה נוספת היתה בין סטודנטים ואנשי האוניברסיטה. ע"י מר יהודה יעקוביאן ומר דוד ליונס (בגבעת - רם) וכן באמצעות "בית חב"ד"

ופעיליו (במיוחד בהר-הצופים).

4. בבתי חולים ומעונות מגורים, ביוזמת ובארגון הת' ש.ז. מנדלסון והת' מנחם וולפא. ובעזרת ר' י.א. מן שחלק את כל המצות למקומות אלו במכוניתו.

5. בריכוזי עדות המזרח: בקרית-היובל באמצעות ביה"ס ברזיל ע"י ר' נפתלי רוט, במוסררה ע"י הרפ"ל הרצל, בנחלת אחים ע"י ר' אלי-פרץ זילברשטרומ, ועוד.

6. לחברי איגוד הצאצאים של אדמו"ר הזקן, משפחות הטעונות קירוב - ביוזמת ובארגון הר"ש הלפרין.

7. באמצעות אנ"ש רבני שכונות - הרוד' סלונים והר"י רלב"ג, והר' מיכאל הלפרין.

יצויינו תרומות של מצות ע"י הרי"ל סלונים, רג"ה כהן, ר"י אלבום, ור"י מנדלסון. רבים מאנ"ש תרמו כספים, מהם כמה וכמה שתרמו 25 ל"י כל אחד, ויצויין במיוחד מפעל ההתרמה של הת' מנחם וולפא, וכן של הת' שלמה-זלמן מנדלסון והת' יוסף-יצחק סג"ל ועוד (פרטים מלאים - בדו"ח הכספי).

רשימת המתעסקים - כמצו"ב - כוללת: מחלקי מצות, מתרימים, מארגנים, עוזרים טכניים (לארזות החבילות) וכיו"ב, כל אחד מאלה קיבל את הל"י של כ"ק אדמו"ר שליט"א. חלוקת הל"י היתה, לפי החלטת הסניף והת' ר"י יוזביץ.

שפע ברכות ו'שכר טרחה'

בחודש אדר תשמ"ג שהה הרה"ח ר' שמואל שיחי' לוינ' (מנחלת-הר-חב"ד) עם רעייתו בבית-חיינו. ביום שבו עמדו לשוב ארצה קיבלו קריאה טלפונית לסור בהקדם לחדר ה'מזכירות' של הרבי. בכואם לשם, נאמר להם כי הרבי בחר לשלוח עמם את המצות שאותן הוא נהג לשגר, בפרוס חג הפסח, לקהילות אנ"ש שבארץ-הקודש. נתבקשו אפוא בני הזוג לבוא מיד אחרי תפילת מנחה לבניין הספרייה (הסמוך ל-770) ושם ימסור להם הרבי את המצות.

בהגיעם לספרייה נעמדו באמצע החדר, מול פני

'מכתבים כלליים' לראש־חודש ניסן, והורה להם ללמוד זאת יחדיו, במהלך טיטתם לארץ. לסיים בירכם הרבי: "שיהיה חג פסח כשר ושמח, וכל ההכנות - בשעה טובה ומוצלחת".

הרה"ח ר' שמואל שיחי' לוינ' השתוקק לבקש את ברכת הרבי לילדים, אך בטרם פצה את פיו, פנה אליו הרבי ובחיוך אבהי רחב, אמר: "ונשמע בשורות טובות תמיד כל הימים". אחר־כך הוסיף ואיחל: "ושתהיה שנת גאולה, במהרה בימינו ממש. פאָרט געזונטערהייט, ושיהיה חג פסח כשר ושמח". אז יצאו בני הזוג מהספרייה.

לקראת ערב חג הפסח הגיעה הוראה מהרבי לתת להם (למשפחת לוינ') מצות שלמות לליל־הסדר בתור "שכר טירחא".

הקודש. לכל אורך המעמד קרנו פני הרבי באור יקרות. תחילה הפריש 'חלה' מהמצות. לאחר מכן מסר לר' שמואל את חבילת המצות ואמר:

"למסור את זה לוועד הרוחני של כפר־חב"ד. תבקש שיחלקו זאת לכולם כדאשתקד, ובהוספה. וגם לתת זאת לצדקה ככל שנה". באומרו את דבריו האחרונים, העניק הרבי להנ"ל שטר של חמישה שקלים, ושטר נוסף לרעייתו.

אחר־כך ביקש הרבי למסור את שטרות הצדקה שהיה שולח כל שנה לארץ־הקודש. הנ"ל הושיט ידו כדי לקבל את השטרות, ואז אמר הרבי בחיוך רחב: "שגם היא - הרעיה - תיטול חלק בזה!", ומסר את השטרות לאשת הנ"ל. כמה מאות שטרות (של חמישה שקלים) במעטפה חומה גדולה.

לאחר מכן הוסיף הרבי ומסר להם ביד שני

הלכות ומנהגי חב"ד*

פרק אחד, המתחיל באות אחת) של שמו הקדוש. ב) להוסיף בלימוד תורתו של בעל ההילולא. ג) להוסיף בעבודת התפילה. ד) להוסיף בנתינת צדקה, ומה טוב - לעניין השייך לעבודתו המיוחדת של בעל ההילולא או למוסדות העוסקים בעבודתו, ובעבודת רבותינו נשיאינו ממלאי-מקומו. ה) לקיים התועודות של שמחה, שבה יקבלו עליהם הנאספים החלטות טובות בענייני תורה ומצוות.⁶

נשיא: היום אומרים את פרשת "זאת חנוכת המזבח"⁷ עד "כן עשה את המנורה", שהיא כנגד שבט לוי, ללא ה"הירצון".⁸

יום שני

י"ד בניסן, ערב פסח

ליל יום שני

סוף זמן קידוש-לבנה. לכתחילה: כל הלילה.

בדיקת חמץ:

הכנות: לפני הבדיקה צריך לנקות היטב את כל החדרים שצריך לבדוקם.⁹ כמו-כן יש לרכוש במקום המשתמר מילדים וכו' את כל החמץ המיועד לאכילה בערב ולמחרת בבוקר.¹⁰

זמן קצר לפני הבדיקה מניחים במקומות שונים בבית עשר חתיכות של חמץ קשה¹¹ (נכון שיהיו על-

שבת-קודש פרשת צו

י"ב בניסן, שבת הגדול

דרשה: "נהגו ברורות האחרונים שהחכם דורש הלכות פסח בשבת שלפניו אם אינו ערב פסח... והעיקר... ללמד להם המעשה אשר יעשון, ולא כמו שנהגין עכשיו".¹

הפטרה: "כה אמר ה'... אברה האמונה ונכרתה מפיהם, [ומדלגים עד] כה אמר ה' אל יתהלל... נאום ה'" (ירמיהו ז, כא-כח; ט, כב-כג).²

אחר תפילת מנחה אומרים את ההגדה, מ"עבדים היינו" עד "לכפר על כל עוונותינו".³ הרבי נהג לאומרה עם הציבור, בישיבה על מקומו.

מוצאי שבת-קודש - אין אומרים "ויהי נועם", ואתה קדוש".⁴ קידוש לבנה.

יום ראשון

י"ג בניסן

יום ההסתלקות-הילולא של כ"ק אדמו"ר ה'צמח צדק' נ"ע, דור שלישי לנשיאי חב"ד. נסתלק בשנת תרכ"ו, ומנוחתו כבוד בליובאוויטש. יום התחלת הנשיאות של בנו הצעיר, כ"ק אדמו"ר מהר"ש נ"ע.⁵

כל אחד ואחת, אנשים נשים וטף, ינצלו 'עת רצון' זו, כרי: א) ללמוד פרקי משנה (על-כל-פנים

6) קטע זה ע"פ ההוראות שבליקוטי-שיחות כרך כא, עמ' 276

ועמ' 296. אג"ק ח"ד, עמ' קמב. התועדויות תשמ"ז ח"ב, עמ' 286 (מוגה) ועמ' 292. שיחות-קודש תשנ"ב ח"א, עמ' 382.

7) ליקוטי-שיחות כרך לב, עמ' 19 (ע"פ שיחת י"ג ניסן תשמ"ה,

ודלא כמ"ש בשו"ע אדמוה"ז סי' תכט סעיף טו להתחיל ביום

זה "בהעלותך", ראה בספר-המנהגים, עמ' 36 בהערה וב'אוצר

מנהגי חב"ד' ניסן-אייר, עמ' ז).

8) ליקוטי-שיחות כרך לב, עמ' 21 הערה 21.

9) שו"ע אדמוה"ז סי' תלג סעיף לח.

10) שם סי' תלד ס"א-ג.

11) שם סי' תלב ס"א, סידור אדמוה"ז, ספר-המנהגים.

* חלק מהדינים והמנהגים הנוגעים להכנות לחג הפסח ולליל-הסדר עצמו הובאו בגיליונות קודמים, במדור "שואלים ודורשים".

1) שו"ע אדמוה"ז סי' תכט ס"ב.

2) ספר-המנהגים, עמ' 33. לוח כולל-חב"ד.

3) הגש"פ של הרבי.

4) לוח כולל-חב"ד, משו"ע אדמוה"ז סי' רצה ס"ג.

5) ליקוטי-שיחות כרך לב, עמ' 23 הע' 39, וראה אג"ק הצמח-

צדק, עמ' שסג"ד.

כתב רבנו הזקן בסידורו: 'ויעמיד מבני ביתו אצלו לשמוע הברכה שיבדוק איש במקומו, ולא ישיחו בינתיים, ויזוהרו לבדוק תחילה בחדר הסמוך למקום ששמעו הברכה', וכותב הרבי שייתכן שכוונתו היא, שמצווה לזכות גם את בני־ביתו (הגברים) בבדיקת החמץ, וכיוון שגם בעל־הבית בעצמו יבדוק קצת - אין בזה סתירה לדין 'מצווה בו יותר מבשלוחו'²⁰. את החמץ הנמצא בבדיקה שומרים כנ"ל, ושורפים למחרת בבוקר, כדלקמן.

אחר הבדיקה מבטלים את החמץ שלא מצאנו, באמירת "כל חמירא" (הראשון). מכירת חמץ: נוהגים לעשות את הרב ל'מורשה', דהיינו מיופה־כוח למכירת החמץ²¹. מוכרים גם חמץ גמור²², וגם את כלי החמץ (שמא נותר עליהם חמץ 'בעין'), ואין צריך להטבילם לאחר הפסח²³. שחרית: אסור מן הדין לאכול מצה²⁴. ומנהגנו שלא לאכול מכל המינים הנכנסים בחרוסת ומרור עד אחר 'כורך'²⁵. תפילה: משכימים להתפלל²⁶. החל מהיום ועד סוף חג הפסח, אין אומרים 'מזמור לתורה'²⁷.

כל־פנים כל הפתיתים ביחד - כזית¹²). עוטפים כל אחד מהם בנייר¹³ (אך לא בנייר כסף, שאינו נשרף היטב).

זמנה: אור לארבעה־עשר - מיד אחרי צאת הכוכבים¹⁴ (באזור המרכז - בשעה 6:25), ותמיד לאחר תפילת ערבית¹⁵.

מקומה: כל המקומות שיש לחוש ולהסתפק שמא הכניס לתוכם חמץ, אפילו באקראי, צריכים בדיקה¹⁶.

אופנה¹⁷: לאור נר של שעווה ועל־ידי נוצת עוף. הבודק מניח את החמץ שמוצא בשקית קטנה של נייר. בגמר הבדיקה: מניח את השקית, הנוצה והנר שנותר בתוך כף עץ קעורה, עוטף הכל בנייר (מלבד ידית הכף שנסארת מחוץ לעטיפה), כורך חוט סביב הנייר כמה פעמים, מהדקו וקושרו¹⁸ [צריך להיזהר להוציא בעוד מועד מהשקית את הרף ובו הברכה וכו']. בין הברכה לתחילת הבדיקה אין לדבר כלל, אפילו מענייני הבדיקה (אלא בדבר שהכרחי לבדיקה). ונכון שלא לדבר כלל שלא מענייני הבדיקה כל זמן הבדיקה¹⁹.

20) אג"ק חט"ו, עמ' קנז, 'שערי הלכה ומנהג' אור"ח ח"ב, עמ' פג.

21) בשער־הכולל, סדר מכירת חמץ (נדפס בסוף שו"ע אדמוה"ז הוצאת קה"ת תשכ"ז חלק ג'ד, עמ' 1401) ס"ק י, כתב שנוהגים - עוד מזמן אדמוה"ז - לעשות את הרב ל"מורשה". וכן הורגלו רבני וקהילות אג"ש. אבל ב'היום יום' דהיום איתא: "בבית רבינו נוהגים שלא לעשות את הרב למורשה, אלא למכור לו את החמץ, ובערב קבלו" (ענתק בספר־המנהגים, עמ' 37. ולכאורה, ע"פ השיחה הנדפסת בראש ס' זה, מנהגי בית־הרב שפורסמו ברבים, מהווים הוראה לרבים. וע"ע). בס' 'שאלות ותשובות הרב' ר"ס כו מביא הטעם, כיוון שיש"א דלא מנהי הרשאה בזה, ושי"נ (כן מוכיח שם, שלא רק בשאלה שדונוה שם, אלא גם בליובאוויטש בזמן הצמח־צדק, נהגו כן כולם. וע"ע). בשעתו היו מאנ"ש שפנו אל המרא־דאתרא בבית חיינו, הגרז"ש דבורקין ע"ה, וביקשו למכור לו ממש את החמץ, וענה: "בשביל הרבי אני מוכן להיות 'גוי', אבל לא בשבילך". אך הרבנים שלאחריו, הגרי"ק מאלראו ע"ה ויבכח"ט הגר"א אודאבא, נענו לבקשה זו.

22) 'אוצר', עמ' פ - מאדמו"ר הצמח־צדק ומאדמו"ר מהורש"ב.

23) ליקוטי־שיחות כרך יח, עמ' 364, 'שערי הלכה ומנהג' שם סי' קצד, וש"נ.

24) שו"ע אדמוה"ז סי' תעא ס"ד.

25) ספר־המנהגים.

26) לוח כולל־חב"ד.

27) סידור אדמוה"ז. וראה צמח־צדק, חידושים רחב, (שמצדיק

כי רק כזית מקיימים בעור חמץ לדברי הכל, כמ"ש בשו"ע אדמוה"ז סי' תמו ס"ג. בשע"ת תלב ס"ק ז ועוד, צויינו בנטעי־גבריאל פ"מ ס"ז, כתבו [וכך העתקנו בערב] שכל פירור לא יהיה בו כזית. אבל כיוון שמבואר בשו"ע רבינו (סי' תמב ס"ח ובקו"א ס"ק יח בהגהה הב' בסופו) שגם בפחות מכזית עובר בכל יראה עכ"פ מדרבנן, ואם אוכלים אותו עוברים על איסור דאורייתא (חצי שיעור). לכן לא הביא אדמוה"ז בשו"ע ובסידור והרבי בהגש"פ ובמנהגים את ההקפדה להניח פחות מכזית, כי גם אז, אם יאבד - יצטרך לבדוק שוב (תודה להרב אברהם שיי' אלאשווילי, מעורכי המהדורה החדשה של שו"ע אדמוה"ז).

נכון לרשום היכן הניחו כל פירור, שמא ישכח - נטעי־גבריאל פ"ח ס"ח.

13) ספר־המנהגים.

14) שו"ע אדמוה"ז סי' תלא ס"ה.

15) ספר־המנהגים. וראה המובא ב'אוצר מנהגי חב"ד - חודש ניסן', עמ' פג (כנראה הכוונה: שהרגיל להתפלל ערבית ביחיד - יתחיל לבדוק בין מנחה למערב ויתפלל לאחר הבדיקה, אך אם כבר הגיע זמן מעריב וטרם החל לבדוק - יתפלל תחילה. ועצ"ע).

16) שו"ע אדמוה"ז סי' תלג סי' ב"ג ואילך.

17) 'מנהגנו להאריך ביותר בבדיקת חמץ' (בבדיקה וחיפוש בפועל ממש - אג"ק ח"ב, עמ' שדמ. וראה המובא ב'אוצר', עמ' פג).

18) ספר־המנהגים.

19) שם סי' תלב ס"ר.

"יאמרו נא בית אהרון..."; "הש"ץ מקריא: "יאמרו נא בית אהרון..."; והציבור עונים בקול (והש"ץ עמהם בנחת): "הודו...", ואומרים בנחת "יאמרו נא יראי ה'..."; "הש"ץ מקריא: "יאמרו נא יראי ה'...", והציבור עונים בקול (והש"ץ עמהם בנחת): "הודו...".³²

לאחר ההלל - קדיש תתקבל. עלינו. קדיש יתום.

ליל-הסדר

מצווה למהר להתחיל את הסדר, בשביל התינוקות שלא יישנו.³³

אין לובשים קיטל לסדר, וכן אין מקפידין לאיזה רוח (מזרח, מערב וכו') יהיה מקום מושבו.³⁴

סידור הקערה:

[כמה ממנהגינו בקשר ליינו, זרוע, ביצה ושאר רכיבי הסדר, פורטו ב'התקשרות' גיליונות תר"ס-תרס"א].

* הרבי היה מסדר את הקערה מעומד.³⁵

* בשעת סידור הקערה, לפני הנחת כל דבר בקערה, אומר הרבי את הכתוב בסידור בעניין זה, ואחר סידור הקערה אומר את כל סימני הסדר יחד, כפי שהם כתובים בהגדה. וכשמגיע זמנו של כל 'סימן', אומר 'סימן' זה לפרטיו. כל אמירות אלו היו בלחש.³⁶

* צריך להניח קערה או מגש תחת המצות. ונהגו להפסיק במפה בין המצות.³⁷

* בסידור רבנו הזקן איתא שמסדרים [קודם] הישראל, ועליו הלוי, ועליו הכהן.

* המינים מונחים על המפה, ולא בתוך קעריות נפרדות. מייבשים את המרור במפיות, למניעת חשש 'שרויה'.³⁸

* כל המינים הנאכלים בליל-הסדר נלקחים מעל

תענית בכורות: הבכורים, בין מאב ובין מאם, מתענים, ואפילו כוהנים ולוויים. ונהגו לאכול בסעודת סיום מסכת וכדומה ולהפסיק את הצום.²⁸

סוף זמני אכילת ושריפת חמץ (שעון קיץ): באזור המרכז מותר לאכול חמץ עד השעה 10:41, ויש לשורפו (וכן למכור לגוי את החמץ שמשאירים) לפני השעה 11:44 (שעה זו היא בנוגע לרב המוכר, אך הציבור צריך להקדים ולהגיע אל הרב מבעוד מועד, לבל יאחר את המכירה!).

לאחר השריפה אומרים "כל חמירא" (השני), ובו מבטלים את כל החמץ, שמצאנו ושלא מצאנו.

יום שלישי

ט"ו בניסן, א' דחג-הפסח

הדלקת הנר: ביום שני, קודם השקיעה.²⁹ מברכות "להדליק נר של יום-טוב" ו"שהחיינו". אם לא הדליקה קודם השקיעה, תדליק לפני הקידוש, מאש שהודלקה לפני החג.

אחר מנחה, קודם השקיעה,³⁰ קוראים את 'סדר קרבן פסח'.

בני הבית מכינים הכול על השולחן ומסביבו (חוץ מסידור הקערה), כולל הצעת המושבים להסבה, בשעה שמתפללים ערבית בבית הכנסת.

טוב להרבות בכלים נאים בליל-פסח, דרך חירות.³¹

ערבית של יום-טוב. אחר שמונה-עשרה - הלל שלם בברכה תחילה וסוף. כופלים 'הודו לה' אחר כל אחד מהשלושה פסוקים: "יאמר (ו) נא... כי לעולם חסדו", וגם ביחיד. דהיינו: הש"ץ מקריא: "הודו..." והציבור [אבל לא הש"ץ] עונים בקול: "הודו", ואומרים בנחת "יאמר נא ישראל..."; הש"ץ מקריא: "יאמר נא ישראל...", והציבור עונים בקול (והש"ץ עמהם בנחת): "הודו...", ואומרים בנחת

את האומרים זאת בערב פסח) וביאור דבריו בליקוטי-שיחות ח"י, עמ' 426.

(28) ליקוטי-שיחות ח"י, עמ' 67, שערי הל' ומנהג או"ח ח"ב, עמ' קז. 'אוצר', עמ' פט-צ.

(29) קיצור דיני נש"ק, עמ' לו, ממטה-אפרים סי' תרכ"ה סל"ג, וכן הורה הגר"ש דבורקין ז"ל, וכ"מ בליקוטי-שיחות חכ"ד, עמ' 297 הע' 69.

(30) "בזמן שהקרבן קרבן-פסח כשרה" הגש"פ של הרבי.

(31) שו"ע אדמו"ה סי' תעב ס"ו.

(32) טור סי' תכב. הגש"פ של הרבי.

(33) שו"ע אדמו"ה ר"ס תעב.

(34) ספר-המנהגים.

(35) הגש"פ היכל-מנחם.

(36) 'אוצר מנהגי חב"ד', עמ' קכה.

(37) ספר-המנהגים.

(38) ויש הזוכרים שהרבי השתמש במפית, ותחת החרוסת היו

שתי מפיות (הגש"פ היכל-מנחם).

יש לנהוג כך⁴⁹.
 * הרבי כתב בהגדה "אין מדרקין שימוזג אחר",
 ובפועל אף לא הניח לאחרים למזוג לו⁵⁰.
 * נוהגים לקדש מעומד, הן בפסח הן בשבת ויום-
 טוב⁵¹. וגם השומעים עומדים.
 * כוסו של הרבי גדולה ביותר. "מוזגין הכוס.
 לוקחו בימינו, מוסרו לשמאלו, מעמידו, דרך הורדה
 מלמעלה מלטה, על כף ידו הימנית כשהיא כפופה
 קצת כעין בית קיבול, ארבע אצבעותיו מוגבהות
 והאגודל מושכב על הצד, ומקדש מעומד, והכוס
 מוגבה למעלה משלושה טפחים מעל גבי השולחן"⁵².
 כשמניח הכוס בימינו אינה מוגבהת טפח מהשולחן,
 אחר-כך מגביה ידו עם הכוס⁵³. בכל פעם שנוטל
 הכוס במשך הסדר, עושה כסדר הנזכר בסעיף זה⁵⁴.
 * כשמתחיל - ייתן עיניו בנרות⁵⁵ (גם כשלא חל
 בשבת), ובשעת ברכת הגפן והקידוש - בכוס⁵⁶.
 * אשה ובת שבירכו 'שהחיינו' בהדלקת הנרות,
 גם אם מקדשות בעצמן, לא יברכוה עתה⁵⁷.
 * כל אחת מארבע הכוסות של ליל הסדר - שותים
 אותה כולה ובבת-אחת⁵⁸.
 * אין מנגנים 'ניגונים' בשעת הסדר, וכאשר צריכים
 להמתין זמן מה [וכן 'כדי שלא יישנו התינוקות'] שרים
 משירי ההגדה, כגון 'ממצרים גאלתנו', 'על אחת כמה
 וכמה' וכדומה⁵⁹.
'זרחץ':
 הרבי קרא לפני נטילה זו גם את האמור בסידור
 על 'כרפס'⁶⁰.

הקערה עצמה, ולא כהנהגים להשאירם על הקערה
 ולאכול מהמונח על השולחן³⁹.
 * הרבי דרק שלא לשבור את קליפת הביצה, אף
 שקשה להעמידה על מקומה כמות שהיא⁴⁰.
 * הרבי היה מודר ארבע כפות גדולות מלאות
 'חריין' טחון, סוחט אותן היטב בידו, ומכין ממנו
 עיגול קרוב לגודל ביצה. אחר-כך עוטרף זאת מכל צד
 בעלי חסה (שניים גדולים או שלושה קטנים), ובנוסף
 לכך הניח בפנים חתיכת 'חריין' שאינה מפוררת⁴¹.
 * ל'כרפס' שעל הקערה נוטלים חתיכה גדולה של
 בצל (ופעם אחת לקח הרבי בצל שלם) עם קליפתה,
 ואוכלים רק מקצתו (הרבי נטל בסכין מחלקו
 הפנימי)⁴².
 * מקפידים שתהא 'קערה' לכל בן-מצוות⁴³.
 * אדמו"ר מהר"ש היה מחלק כרפס ומרור משלו
 לנשים, גם לקרובות משפחה שהיו סועדות עמו, אך
 לא כזית מצה⁴⁴.
 * בנים ובנות קטנים חייבים במצוות הסדר
 לפי הבנתם (שזהו גדר 'הגיעו לחינוך') בכל אחת
 מהכוסות בנפרד, ולכן יש להכין עבור כל אחד מהם
 כוסות המכילים רביעית⁴⁵. אין גילים לחנך קטנים
 לפני גיל מצוות בהסיבה⁴⁶.
 * יש להכין כלי שבור, כדי לטפטף לתוכו (יש
 אומרים שאם מדובר בכלי חד-פעמי, או בסוג כלי
 שאינו בשימוש בפסח, די בזה)⁴⁷.
 * במשך כל זמן הסדר נמצא כוסו של הרבי, כוס
 גדולה של כסף, לימין הקערה⁴⁸.
'קדש':
 אומרים 'אתקינו' דיום-טוב, וקידוש.
 * מנהגנו בקידוש ובכל כוס-שלי-ברכה, למזוג עד
 שיישפך מעט החוצה (כבהדלה), וגם בליל-הסדר

49 שם, עמ' קמב, ושי"ג.
 50 שם, עמ' קמ"מא.
 51 ספר-המנהגים.
 52 הגש"פ של הרבי ('קדש' הב'). ספר-המנהגים, עמ' 28 (גם
 בקידוש דכל שבת ויו"ט).
 53 אלא (שנע"כ"פ פעמים רבות) הרבי עצמו לא הגביה כלי-כך.
 54 'אוצר', עמ' קסז.
 55 וטוב שיהיו אלו (עכ"פ אחד מה)נרות שברכו עליהם, ובפרט
 ביו"ט שמברכים גם 'שהחיינו' (לקו"ש דלהלן).
 56 הגש"פ של הרבי, משו"ע אדמוה"ז סי' רעא, יח"ט. ביו"ט
 - ליקוטי-שיחות כב, עמ' 283 ע"פ שו"ע"ר שם ס"ד.
 57 'אוצר', עמ' קמה, ושי"ג.
 58 הגש"פ של הרבי.
 59 'המלך במסיבו' ח"א, עמ' קמד.
 60 הגש"פ היכל-מנחם, עמ' מב.

39 'אוצר', עמ' קלו.
 40 שם, עמ' קלא, וראה בהגדה הנ"ל.
 41 שם, עמ' קלה.
 42 שם, עמ' קלג"ד.
 43 שם, עמ' קכג.
 44 שם, עמ' קמח.
 45 ראה שו"ע אדמוה"ז סי' תעב סכ"ה, נטעי-גבריאל פסח
 ח"ב עג"יב.
 46 אך ראה בנטעי-גבריאל עח,כד שהביא מבן-אישיחי ועוד,
 שיש לחנוכם בזה.
 47 ראה בהגדה הנ"ל, עמ' סח.
 48 'אוצר', עמ' קלח.

כרפס':

שיעורו: פחות מ-15 גרם.⁶¹ מטבילים ואחר-כך מברכים, כדי לתכוף הברכה לאכילה ככל האפשר. ומכוונים להוציא גם המרור וגם הכורך. נוהגים לאוכלו שלא בהסיכה. לאחר מכן אין מחזירים את הנותר ממנו לקערה (ואף אם נשאר, מסירים ממנה).⁶²

הרבי הטבילו ג' פעמים במי מלח.⁶³

יחץ':

פורסים את המצה כשהיא בתוך המפה, מכוסה. פורסים את המצה לשני חלקים: האחד גדול והשני קטן ממנו. החלק הגדול מניחים לאפיקומן, והקטן מניחים במקומו בין שתי המצות.⁶⁴

כ"ק אדמו"ר מהורש"ב ומהוריי"צ נ"ע היו שוכרים את האפיקומן לחמש חתיכות. פעם נודמן שנשבר לשש חתיכות, והניח האדמו"ר אחת הצידה.⁶⁵

מציפינים את האפיקומן בין שני כרים, ולא תחתיים.⁶⁶ "אין נוהגים בחטיפת [גניבת] האפיקומן בבית הרב".⁶⁷

מגיד':

"בבית הרב אין מגביהים הקערה, ורק מגלים מקצת המצות".

הרבי היה נוהג לגלות מקצתן של כל ג' המצות, גם הפרוסה, ויש אומרים שהיה מסבבה, שיהיה הצד השלם מגולה כלפי הוי"ק.⁶⁸

"איתא בכתבי האריז"ל שצריך לומר את ההגדה בקול רינה ובשמחה. ויש לומר שלכן היה כ"ק מו"ח אדמו"ר נוהג לומר את ההגדה בקול רם, ובזמנים שלא יכול היה לומר בעצמו בקול רם, זאת אומרת שנראה לאחר בחושיו הגשמיים שאינו אומר בקול רם, היה באותם זמנים דורש מאחרים שיאמרו הם בקול רם".⁶⁹

הניקוד: "הא לחמא עניא" (אף-על-פי שהכוונה

היא כאילו אומרים בקמץ, היינו 'זה', ולא 'הנה')⁷⁰.

אומרים זאת פעם אחת, ובישיבה.⁷¹

"לשנה הבאה בארעא דישראל" - מטעמים ב'מלעיל' (לשון עבר), ואילו "לשנה הבאה בני חורין" - מטעמים ב'מלרע' (לשון עתיד).⁷²

* אחרי 'הא לחמא' מסלקים הקערה עם המצות לצד אחר (הרבי רק הסיטה קימעה), אך המצות נשארות מגולות.⁷³

* אין צריך לשתוף ולהדיח את הכוס לפני המזיגה, שהרי שטפוה והדיחה קודם הקידוש.

מה נשתנה':

אם אין לו בן, הבת שואלת. ואם אין ילדים, אשתו שואלת. ואם אין לו אישה, הוא שואל את עצמו.⁷⁴

שואלים בשפה המדוברת (בבית רכינו - אידיש והתרגום המלא לאידיש - בס' שבח-המועדים, מהדורת תשנ"ג עמ' 207), וגם המדברים בלשון-הקודש מפרטים ומפרשים את השאלות על-פי המפורט בביאורי הרבי להגדה.

לפני 'והיא שעמדה' מכסים את המצות ורק אחר-כך מגביהים את הכוס.⁷⁵

"והיא שעמדה" - בישיבה.⁷⁶

הרבי לא היה מניח את הכוס מידיו, עד שמקריא ההגדה סיים את הפסקה בקול רם.

שפיכת יין מהכוס:

נוהגים לשפוך יין מהכוס: שלוש פעמים באמירת 'דם, ואש, ותימרות-עשן'; עשר פעמים בעשרת המכות דהיינו פעם אחת בכל אחת מן המכות; ושלוש פעמים נוספות באמירת הסימנים "דצ"ך, עד"ש, באח"ב".⁷⁷

אין מטפלים יין על-ידי אצבע, אלא שופכים באמצעות הכוס עצמה.

בבית הרב נוהגים שלא לשפוך את היין לכלי כשהוא על השולחן, אלא כשהכלי התחתון על

61 ע"פ 'שיעור מקוה' ר"ע קפב.

62 'אוצר', עמ' קמט.

63 שם, עמ' קמח.

64 סידור אדמוה"ז וספר-המנהגים.

65 ספר-המנהגים.

66 'אוצר', עמ' קנא.

67 'הגש"פ של הרבי. ספר-המנהגים. וכן המנהג הבא.

68 שם, עמ' קנז.

69 שם, עמ' קנד (וראה נוסח שונה בתורת-מנחם חט"ז, עמ'

196).

70 'הגש"פ של הרבי.

71 שם.

72 ספר-המנהגים.

73 שם, עמ' קנט.

74 שו"ע אדמוה"ז תעגמ. 'התועודיות' תשד"מ ח"ג, עמ'

1525.

75 ספר-המנהגים, ובאריכות בהגש"פ של הרבי.

76 'אוצר', עמ' קסז. וכן המנהג הבא.

77 סידור אדמוה"ז. וכן המנהג הבא.

הארץ⁷⁸. וכן אין מעבירים על-גבי השולחן את הכלי עם היין השפוך.

מילוי הכוס מחדש:

הרבי ממלאה עד שנשפכת על גדותיה (כמו לקידוש), וממלאה שוב ושוב - ג' פעמים⁷⁹.

'דיינו':

אין מפסיקים באמצע אמירת הארבעה-עשר 'דיינו'. כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ לא היה אומר ביאורים באמצע ה'דיינו', אלא לפני תחילתם או לאחר סיומם⁷⁹.

"רבן גמליאל":

* במילים "מצה ומרור" הביט הרבי במינים שבקערה⁷⁹.

* "מצה זו" - מנהג בית הרב לאחוז את המצה השנייה והמצה השלישית יחד על-ידי המפה שעליהן, עד "על שום" השני⁸⁰.

* "מרור זה" - מנהג בית הרב להניח (שתי) הידיים על המרור והכורך - עד "על שום" השני⁸⁰.

* לפני "לפיקך" מכסים את המצות ואחר-כך מגביהים את הכוס. אוחזים את הכוס עד "ונאמר לפניו הללויה", ומעמידים אותה על השולחן, לאמירת שני פרקי ה'הלל' הראשונים, וחוזרים ומגביהים אותה לברכת "אשר גאלנו"⁸⁰.

* אין מברכים על ה'הלל' שבסדר. וקוראים אותו מיושב, דרך חירות⁸¹.

* לפני 'רחצה' אמר הרבי בפיו בלחש את כל הדינים שבסידור, מ'רחצה' עד 'כורך'⁸².

* נטילת ידיים. מנהגנו (בנטילת ידיים תמיד)⁸³: בודקים תחילה ומוודאים את נקיות הידיים. לוקחים את הכלי מלא מים ביד ימין ומושיטים אותו ליד שמאל. נוהרים מרטיבות בידים. מנהגנו לאחוז את הכלי במגבת, ומנהג זה פשט בימינו גם בין נשי ובנות חב"ד. אחרי הברכה ולפני הניגוב משפשפים יפה את הידיים זו בזו. אחרי תחילת השפשוף מתחילים את הברכה.

'מוציא מצה':

* כל בני הבית חייבים במצוות אלו. ידי חובת לחם משנה' יוצאים על-ידי ראש המשפחה, אך כל אחד ואחד מברך לעצמו⁸⁴.

* "וייקח המצות כסדר שהניחם, הפרוסה בין שתי השלימות, ויאחזם בידו ויברך 'המוציא'".

"ולא יבצע מהן, אלא יניח המצה השלישית להישמט מידו. ויברך על הפרוסה עם העליונה טרם ישברם... (על אכילת מצה). ויכוון לפטור גם-כן אכילת הכריכה שממצה השלישית, וגם אכילת האפיקומן יפטור בברכה זו - 'על אכילת מצה'. ואחר-כך יבצע 'כזית' מכל אחת משתייהן, ויאכלם ביחד ובהסבה"⁸⁵.

* הרבי היה מברך את כל הברכות הללו מיושב; נוטל בשתי ידיו את שלוש המצות, כשאצבעותיו מפרידות בין מצה למצה, ומברך המוציא. אחר-כך היה מניח למצה התחתונה להישמט מידו, ומברך על אכילת מצה ושובר מהן - בהיותן מכוסות - לפרוסת קטנות כדי צורכו; מסדרן זו על גבי זו ואוכלן יחד בשתי ידיו; אינו מכניס לפיו בבת-אחת. ניכר שלא בלע ה'זיתים' בשלמותם⁸⁶.

* שיעור כזית: המקובל הוא, ששיעור 'כזית' במצה הוא 27 גרם, כשליש מצת-יד. יש מקום לומר⁸⁷, שהואיל ושיעור ה'כזית' הוא מידת נפח, הרי 27 סמ"ק במצת-יד (ללא דחיסה) אינם יותר מ-11 גרם (כשמינית מצת-יד). במקום הצורך יש לסמוך על זה, ובוודאי ב'זיתים' שמדרבנן שאחרי הכזית הראשון.

* חלוקת המצה לבני הבית מיד אחר הברכה אינה בכחינת הפסק, ואין מקום לעכב את אכילתם עד גמר אכילת בעה"ב. והמחמירים בזה, הנה לאחר ברכת המוציא ומצה, לוקח בעל הבית את ה'כזיתים' לעצמו, ומוסר לזוגתו או לאחד המבוגרים להכין ולחלק לכל השאר כדי שלא יהיה לו הפסק, וכל אחד מברך ואוכל כשמקבל (אפשרות נוספת: להכין מראש 'כזית' לכל אחד בשקית נפרדת, ורק לצרף לה מבציעת בעל-הבית).

78) 'אוצר', עמ' קע.

79) שם, עמ' קעא.

80) ספר-המנהגים.

81) שו"ע אדמו"ר סי' תעג סמ"ז-מח.

82) הגש"פ היכל-מנחם.

83) ע"פ: סדר נט"י לסעודה ס"א-ו. 'התקשרות' גיליון שט, עמ'

18. ספר-המנהגים, עמ' 21. תורת-מנחם ח"י, עמ' 197.

84) ראה אג"ק ח"ד, עמ' כט, 'שערי הל' ומנהג' או"ח ח"א

סי' קמג.

85) סידור אדמו"ר א.

86) 'אוצר', עמ' קעו.

87) ראה יגדל-תורה נ"י. חוברת סה סי' סד. ובכ"מ.

* מסיימים אכילת כל 'כזית' (גם במרור ובכורך) לכתחילה עד 4 דקות⁸⁸, ובלבד שלא יכנס לחשך 'אכילה גסה'.
'מרור':

* מרככים מקצת מהחרוסת שעל הקערה ביין שבתוך הכלי שתחת לכוס. טובלים מקצת המרור בחרוסת. מנערים את החרוסת, שלא יתבטל טעם המרירות. ואז מברכים "על אכילת מרור", ומכוונים לפטור בזה גם את המרור שב'כורך', ואוכלים שלא בהסיבה⁸⁹. לועסים היטב כדי להרגיש את טעם המרירות.

* החסה וה'חריין' מצטרפים יחד ל'כזית' מרור⁹⁰.
 * הרבי נהג לאכול גם חלק מראש התמכא, לא-טחון. אכל שיעור גדול במיוחד. אך הזהיר בשם אדמו"ר מוהריי"צ נ"ע, שאין יוצאים ידי חובה במרור שאין יכולים לסובלו מחמת חריפותו⁹¹.

* לפי ספר 'שיעורי תורה'⁹² - שיעור כזית מרור 19 גרם. אולם אם אוכלים קלח (שהוא דחוס יותר), דרוש להוסיף עוד 2 גרם, וכן נכון להוסיף (תמיד) עוד 2 גרם עבור מה שנשאר בין השיניים.

הרבי לקח כשיעור ביצה של ימינו. את קלחי החסה לא אכל⁹³.
'כורך':

לוקחים כזית מהמצה התחתונה וכזית מרור (בסך הכל) משני הסוגים. מניחים מעט חרוסת יבשה על המרור, ומנערים אותה מיד אחר-כך (הרבי מרח חרוסת - אולי כשנפלה החרוסת שטבל בה מהתמכא - על התמכא ולא על העלים. בסוף ה'כורך' היה טובל את חתיכת התמכא השלמה בחרוסת, ואוכלה עטופה בעלי החסה - ולא נייער⁹⁴). כורכים אותם יחד, אומרים "כן עשה הילל..." ואוכלים אותם ביחד ובהסיבה⁹⁵.

'שולחן-עורך':

* אוכלים את הסעודה שלא בהסיבה.

* מתחילים באכילת הביצה שעל הקערה⁹⁶. הרבי לא ברק ולא פתח כלל את הביצה לפני אכילתה. טבל אותה תחילה ג' פעמים במי-מלח. במשך הסעודה טובל את המצה ג' פעמים במלח ואוכלה⁹⁷.

* למים אמצעיים ואחרונים אין להעביר האצבעות על השפתיים - בכל שבעת ימי הפסח⁹⁸.
 * אין נוהגים לומר 'לחיים', שלא ייראה כמוסף על הכוסות⁹⁹.

* הרבי שתה מכוסו במשך הסעודה, ולפני מזיגת כוס שלישי מסרה לשוטפה, ואח"כ (כבכל השנה) קינחה מבפנים ומבחוץ במפית-נייר¹⁰⁰.

'צפון':

לפני אכילת האפיקומן יש לשתות באופן שלא יבוא לידי צימאון אחר כך¹⁰¹.

בסוף הסעודה מוציאים את האפיקומן, מחלקים לכל אחד ואחת כזית. טוב לאכול שני 'כזיתים', אחד זכר לפסח ואחד זכר למצה הנאכלת עמו³⁴. יש לאכול את כולו במקום אחד¹⁰². אוכלים בהסיבה, ויש לסיימו קודם חצות¹⁰³ (12:45 באזור המרכז).

'כרך':

* הרבי מזג 'כוס של אליהו' תמיד קודם ברכת-המזון, ואחריו מזג לו כוס שלישי¹⁰⁴.

* הרבי השתמש בכוס זכוכית לכוסו של אליהו, וברקה תחילה בשוליה אם היא חלקה ללא פגם¹⁰⁵.

* מקריא ההגדה הוא המזמון¹⁰⁶.

* כל אחד מהמסובים אוזז בידו את הכוס עד אחרי 'בונה ירושלים'.

"שפוך חמתך": אחר שתיית כוס שלישי, מוזגים כוס רביעי. לוקחים נרות דולקים והולכים לפתוח את כל הדלתות שבין מקום עריכת הסדר לבין רשות הרבים (או החצר). אומרים "שפוך חמתך" בישיבה

96 שם.

97 שם, עמ' קפג.

98 ספר-המנהגים.

99 שם, עמ' קפד.

100 שם, עמ' קפח.

101 הגש"פ של הרבי.

102 שו"ע אדמוה"ז סי' תעח ס"ב.

103 שם סי' תעז, ד.ו. וספר-המנהגים (קודם חצות - בסדר

א' בלבד).

104 'אוצר', עמ' קצב.

105 שם, עמ' קצד.

106 שם, עמ' קפט. וכן המנהג הבא.

88 שיעור-מקור, עמ' קפב.

89 ספר-המנהגים.

90 שו"ע אדמוה"ז סי' תעג סכ"א.

91 'אוצר', עמ' קלה"ו.

92 סי' ג ס"ג.

93 'אוצר' שם.

94 ראה שם, עמ' קעט.

95 ספר-המנהגים. וכן המנהג הבא.

מצה שמורה".

קריאת שמע שעל המיטה: נוהגים לקרות על המיטה בלילה זה רק פרשת 'שמע' וברכת 'המפיל'¹¹⁵. תפילת שחרית:

אם לא הספיקו להכין את שני ספרי-התורה לקריאת היום מערב יום-טוב, יש לגוללם לפני תפילת שחרית, כדי למנוע 'טרחא דציבורא'.

הלל שלם. עונים 'הודו' בקול, כנ"ל בליל הסדר. לאחר ההלל - קדיש תתקבל. שיר של יום, קדיש יתום. הוצאת שני ספרי-תורה, שלוש-עשרה מידות (פעם אחת), רבש"ע, בריך שמיא וכו'.

בספר-התורה הראשון קוראים לחמישה עולים בפרשת בא "משכו וקחו", מניחים את הספר השני על הבימה ליד הראשון (ונשאר על הבימה עד הקריאה בו) ואומרים חצי קדיש, הגבהה וגלילה. בספר השני קוראים למפטיר בפרשת פינחס "ובחודש הראשון". הגבהה וגלילה. הפטרה. אשרי. יהללו. חצי קדיש.

אם יש רק ספר-תורה אחד - אין מגביהים אחר חצי קדיש, אלא גוללים למפטיר. ומגביהים וגוללים (רק) לאחר גמר המפטיר. אולם את החצי קדיש אומרים תמיד אחרי הקריאה שלפני עליית המפטיר.

קודם מוסף מכריז השמש "מוריד הטל", ובתפילה זו מפסיקים לומר "משיב הרוח ומוריד הגשם". (אמר 'מוריד הגשם', אם נזכר טרם שסיים ברכת 'מחיה המתים' - חוזר ל"אתה גיבור" ולא מהני לומר מיד 'מוריד הטל', נזכר אחר שאמר "ברוך אתה ה'", יסיים 'למדני חוקיך' ויתחיל "אתה גיבור", נזכר אחר-כך - חוזר לראש התפילה. נזכר כשהגיע זמן מנחה, מתפלל שתיים. אמר "משיב הרוח ומוריד הטל" אינו חוזר, והמסופק - עד שלושים יום, חוזר. שמע הכרזת 'מוריד הטל' קודם שהתפלל שחרית - אם אינו מתפלל במניין אחר - יאמר גם בשחרית 'מוריד הטל'¹¹⁶.

בחזרת הש"ץ - תפילת טל.

לאחר אמירת תהילים, לפני הקידוש, אומרים 'שש זכירות'¹¹⁷.

בקידוש: 'אתקינו', 'אלה מועדי', 'בורא פרי

(115) שו"ע אדמוה"י סי' תפא ס"א. ובסדר השני - כבכל יו"ט (ספר-המנהגים).

(116) לוח כולל-חב"ד, ע"פ שו"ע אדמוה"י סי' קיד ס"ד וס"ב.

(117) ע"פ מחזור-השלם.

ואין צריך לעמוד. כל המסובים אומרים זאת במקומם, ורק השלוחים אומרים אותו אצל הדלת¹⁰⁷.

שעת פתיחת הדלת היא עת רצון רבתי, ויש לבקש בה (במחשבה) על עניינים רוחניים¹⁰⁸.

'הלל' - 'נרצה': כשהשלוחים חוזרים, מתחילים "לא לנו". אין מדקדקים לומר 'הלל' קודם חצות¹⁰⁹.

גם אורחים שאינם מסובים לסדר, עונים 'הודו', כסדר הנהוג בבית-הכנסת בעת אמירת הלל¹¹⁰.

"הודו... כי לעולם חסדו": מכוונים באותיות שם הוי"ה כנדרס בסידור¹¹¹.

"לשנה הבאה": שלא כב'הא לחמא עניא' (ראה שם), כאן אין מדקדקים בהטעמה מלעיל-מלרע. כי העיקר שתבוא הגאולה השלמה מיד, וממילא יהיה 'לשנה הבאה בירושלים'¹¹².

* מנהג בית הרב: אחר אמירת "לשנה הבאה בירושלים", האדמו"ר מחזיר ושופך היין מכוסו של אליהו ולכוס שלו, ומהבקבוק לכוסו (לתקן) ושוב אל הבקבוק (וחוזר חלילה פעמים רבות), וכל המסובים מנגנים בשעה זו הניגון "אלי אתה ואודך" - מעשרת הניגונים של רבנו הזקן¹¹³.

* בבית הרב אין נוהגים לומר פזמונים (המובאים בשאר סידורים והגדות-שלי"פסח).

* אין אומרים "חסל סידור פסח".

* משנת תשי"א עד תש"ל ועד בכלל, לאחר הסדר, היה הרבי נוהג להתוועד (כמובן) - בלא 'לחיים' בבית-הכנסת.

סדר כללי - לעולים ולציבור הרחב

* ממכתב הרבי¹¹⁴: "נהניתי ממה שכתב אודות עריכת הסדרים בבית-הכנסת, ושלכל קערה היתה

(107) ספר-המנהגים.

(108) 'אוצר', עמ' קצה.

(109) הגש"פ של הרבי. ספר-המנהגים (העניין השני - לעיל בפיסקא 'צפון'). וראה הנסמן ב'אוצר', עמ' קצז.

(110) ספר-המנהגים, ושם, עמ' קצה.

(111) הגש"פ של הרבי (ואין הספק שעורך הרבי בזה במכתב פרטי, באג"ק ח"ב, עמ' קכד, מוציא מידי הוראה ודאית לרבים, כמובן).

(112) ליקוטי-שיחות ח"ב, עמ' 543.

(113) ספר-המנהגים. וכן שני המנהגים הבאים.

(114) אג"ק ח"א, עמ' סד.

הגפן'.

- ב. שכח לומר "אתה חוננתנו" - לא יחזור (אלא אם צריך לעשות מלאכה לפני הברלה יאמר אחרי שמונה-עשרה: "ברוך המבריל בין קודש לחול").
ג. אמר 'ותן טל ומטר' - יחזור לראש התפילה.
ד. שכח 'יעלה ויבוא' - יחזור לראש התפילה.
קדיש תתקבל.

ספירת העומר

* מברכים וסופרים בעמידה¹²⁴, אחר צאת-הכוכבים¹²⁵. ולכתחילה צריך לדעת את הספירה של הלילה בשעת הברכה¹²⁶. אחרי הספירה (והנוסח שלאחריה): עלינו, קדיש יתום¹²⁷.
למנהגנו - גם הנשים סופרות¹²⁸, ובברכה¹²⁹.
* בנוגע למנהגו של הרבי בכוונות ספירת-העומר¹³⁰ - "זה מה שראינו: לפני אמירת הברכה, היה מסתכל על הנדפס באותו יום. ונראה היה שהביט לא רק על היום, אלא גם על הכוונות של אותו יום. אחר-כך, בעת אמירת 'למנצח' ו'אנא בכוח', היה מרגיש הכוונה של אותו יום, ולפעמים היה שוב מביט - בעת אמירת הנ"ל - בהנדפס לאותו יום".

* סדר הכוונות כנדפס בסידור: הספירה, התיבה מ'אנא בכוח', התיבה מ'למנצח' והאות מ'ישמחו'.
* השומע ספירת-העומר מאחרים בטרם ספר בעצמו, יכוון במפורש שאינו רוצה לצאת עתה ידי-חובה כלל¹³¹.

124 (124) שו"ע אדמוה"ז סי' תפט ס"ד.

125 (125) אג"ק ח"ט, עמ' ערבג, וראה בשו"ע רבינו שם סי"ב.

126 (126) שם, סי"ט.

127 (127) במקום שסופרים אחר עלינו, כדאי להנהיג שיאמרו רק קדיש אחד לאחר הספירה (אלא אם מנהג המקום כך הוא, ולא ניתן לבטלו) - אג"ק ח"ה, עמ' שיג.

128 (128) ע"פ שו"ע אדמוה"ז סי' תפט ס"ב וסו"ס תצג. זאת למרות משמעות הזוהר ח"ג ברע"מ זא,א, כפי שהבין בשו"ת רב פעלים, חלק 'סוד ישרים' סי' יב ו'שו"ע הזוהר' סי' תפט ס"ק טז לשלילה מוחלטת. אבל בס' הליכות ביתה סי' יט סוף הערה ה, מדייק מזוהר פ' תצוה קפג,א שלא התמעטו נשים אלא מחיוב.

129 (129) ראה 'אוצר', עמ' רנד.

130 (130) מכתב הרה"ח ר"ל שי' גרוגר. ראה 'התקשרות' גיליון רמה, עמ' 15.

131 (131) שו"ע אדמוה"ז סי' תפט סי"ב. ואם לא כיוון, יספור אח"כ בלא ברכה, שם (אלא כששמע מהש"ץ כרגיל, שאז כאילו כיוון במפורש שלא לצאת, שהרי חושב לספור אח"כ).

אכילת מצה: "צריכה להיות [על-פי חסידות] אכילת מצה גם בהשישה ימים, ויש בזה קצת מצווה"¹¹⁸. שמחת יום-טוב: חייבים בה מדאורייתא, וחייבים (הגברים) לשתות רביעית יין בכל יום ביום-טוב ובחול-המועד¹¹⁹ (אם כי יוצאים ידי-חובה זו גם ביין הקידוש¹²⁰); ועם-כל-זה, כדברי הרמב"ם, "לא יימשך ביין"¹²¹.

יום רביעי, ט"ז בניסן

א' דחול-המועד פסח

מוצאי יום-טוב¹²²:

ערבית: בתפילה הראשונה של חול-המועד יש לזכור לומר ארבעה דברים אלו¹²³: (א) מוריד הטל; (ב) אתה חוננתנו; (ג) ותן ברכה; (ד) יעלה ויבוא.
שכח אחד מהם, ונזכר אחר שסיים תפילתו:
א. אמר "משיב הרוח ומוריד הגשם" - יחזור לראש התפילה.

118 (118) ליקוטי-שיחות חכ"ב, עמ' 276 [מכתב זה בלה"ק: אגרות מלך ח"ב, עמ' רלז], מביאורי הזוהר להצמח-צדק, עמ' צו וסה"מ תרס"ח, עמ' קעא. מלשון המכתב ברור, שהכוונה גם ליום ראשון דחה"פ. בלקו"ש שם, עמ' 33 נתבאר, שזה בדומה לעניין 'תפילת ערבית רשות', וחבל שב'שערי הל' ומנהג' סי' רט לא ציינו זאת (וע"ע 'הגדה שלמה', עמ' 160).
119 (119) שו"ע אדמוה"ז סי' תקכ"ט סי"ז. ובתו"א מגילת-אסתר צט,ג: רביעית.

120 (120) שיחות-קודש תשל"א ח"ב, עמ' 87, פסחים קח,ב תוד"ה ידי יין. ועצ"ע, שהרי צריך גם "לקבוע סעודתו על היין", כמ"ש בשו"ע אדמוה"ז שם ס"ד. וראה ב'התקשרות' גיליון תקל"ט.
121 (121) הל' יו"ט פ"ו הי"ז, ספר-מנהגים, עמ' 38 (הרשימה [בנושא: שמחת פורים] נדפסה במלואה בליקוטי-שיחות ח"א, עמ' 336 ובאג"ק ח"ה, עמ' רנה).

122 (122) **לבני חו"ל**: אין אוכלים מהמיינים הנכנסים בחרוסת ומרור עד אחר כורך של ליל סדר שני. יום שני של פסח. הנחלב והנולד ביום הראשון - מותר ביום השני. ערבית דיוס-טוב. הלל שלם. קדיש תתקבל. ספירת-העומר וכו'. סדר-פסח שני. בקידוש: יין, קידוש, שהחיינו. הגדה כדאמול (אלא שאין מקפידין לאכול האפיקומן קודם חצות). ק"ש שעל המטה כמו בכל יום-טוב. שחרית כדאמול. מוציאין שני ספרי תורה, בראשון קורין לה' עולים בפרשת אמור 'שור או כשב', ובשני מפטיר כדאמול 'ובחודש הראשון'. הפטרה: וישלח המלך ... (מלכים ב כג,א-ט, כא-כה). מוסף דיום טוב.

123 (123) ע"פ 'שבח המועדים' אתה חוננתנו - שו"ע אדמוה"ז סי' רצד ס"ג. טל ומטר - סי' קי"ז ס"ג. יעלה ויבוא - סי' תצ ס"ג.

או מזרחה מקו התאריך, ממשיך וסופר לפי הימים שלו ולא לפי ספירת כלל ישראל או אנשי המקום, ואף חגיגה שבועות שלו נקבע ביום החמישים לספירתו הוא (אלא שלא יאמר אז 'זמן מתן תורתנו')¹³⁸.

* נוהגים ללמוד בימי הספירה מסכת סוטה - נוסף על השיעורים הקבועים - דף ליום¹³⁹.

בדבר חלוקת מ"ח דפי מסכת סוטה למ"ט ימי הספירה, הורה הרבי: "התחלת המסכת, דף ב', לומדים ביום ראשון של חול-המועד (בחו"ל), יום ב' דספירת העומר (ולא ביום שני של יום-טוב שהוא יום ראשון דספירת העומר), וביום שני של חול המועד לומדים דף ג', וכן הלאה, עד לערב שבועות שבו לומדים דף מ"ט, סיום המסכת". והסביר זאת, שביום הראשון לומדים את 'דף השער' שכולל את שם המסכת, ומחליטים ללמוד ממחר ואילך דף ליום¹⁴⁰.

הבדלה:

מתחילים "הנה א"ל ישועתי"¹⁴¹.

אין מברכים על הבשמים ולא על האש.

בעניין שמחה ביין - ראה לעיל יום א' דחג-הפסח.

לימוד תורה:

"ובהמשך למדובר על דבר "כיבוש" כל העולם כולו עליידי הוספה וגייעה בלימוד התורה וביתר שאת וביתר עוז - מהראוי ונכון וטוב אשר בימי חול-המועד פסח יוסיף כל אחד ואחד בעסק התורה, הן בלימודו הוא והן בנוגע לזולת: להשתדל עם כל מי שיכול לפעול עליו, שגם הוא יוסיף אומץ בלימודו בימים אלו ובהתאם להנ"ל. ופשיטא שעניין הנ"ל שייך במיוחד לתלמידי הישיבות, דגם בשאר הימים הרי "תורתם קבע" היא גם במובן כמות הזמן - עליהם מוטל חיוב מיוחד לנצל את כל ימי חול-המועד פסח הבא עלינו לטובה להוסיף בלימוד התורה ביתר שאת וביתר עז"¹⁴².

חינוך:

* מי שלא ספר בלילה, יספור ביום בלא ברכה, ובשאר הלילות יברך. ואם דילג פעם אחת שלא ספר גם ביום - יספור שאר הלילות בלא ברכה, ויכול לצאת ידי חובתו בשמיעה מאחרים. ובספק אם דילג יום - סופר בברכה¹³².

* המתפללים ערבית בעוד היום גדול וקוראים אחר-כך קריאת-שמע בזמנה, יספרו גם את ספירת-העומר בזמנה. המתפללים ערבית וספירה בעוד היום גדול, יש לסדר שיספרו עוד פעם למחרת בעת תפילת שחרית, כמובן בלא ברכה¹³³. לכאורה (כנהוג בכמה קהילות), רצוי להכריז את הספירה בכל בוקר מימי ספירת-העומר אחרי סיום תפילת שחרית בבית-הכנסת, כדי להזכיר ולהוציא ידי-חובתו את מי ששכח לספור.

* כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ היה נוהג לציין ולשרטט סימן בסיודרו לאחרי הספירה של כל לילה¹³⁴.

* "לכאורה, אף שמברכים בכל לילה כי כל לילה היא מצווה בפני עצמה, ויש אומרים שגם אינן תלויות זו בזו - המצווה דכל לילה היא לא רק לספור ולדעת שהוא יום אחד וכו' לעומר, אלא גם לדעת (לכוון - כחלק מקיום המצווה, על-דרך הידיעה שזהו יום אחד וכו' לעומר) שזהו חלק מ(ספירת) שבועה שבועות"¹³⁵.

* המסופק באיזה יום לספירה עומד, וסופר מספק שתי ספירות, יכול לברך על ספירתו¹³⁶.

* קטן שהגיע למצוות באמצע ימי הספירה, ממשיך ספירתו בברכה. ואף גדולים, כשיבוא משיח צדקנו באמצע ימי הספירה, ימשיכו ויספרו מן התורה, כיוון שהספירה הקודמת גם היא מציאות של תורה ו'מצוותיה - אחשביה¹³⁷.

* רצוי שלא לחצות את 'קו התאריך' בימי ספירת-העומר ("באם אין הכרח גמור בדבר", וכן הורה הרבי לשלוחיו לאוסטרליה וכו'), מאחר ולפי דעת הרבי, אדם ש'הרוויח' או 'הפסיד' יום עליידי מעבר מערבה

138) ע"פ המסקנה וההוראות בשערי הל' ומנהג' שם סי' רכ.
139) היום יום ז' אייר, ספר-המנהגים, עמ' 43.
140) 'התועדויות' תשמ"ה ח"ד, עמ' 2143, ובכ"מ.
141) כן מנהגנו, כמ"ש בפרמ"ג סי' תצא שאומרים זאת גם במוצאי יו"ט וכ"מ בלבוש, ודלא כמנהג העולם שלא לומר פסוקים אלו במוצאי יו"ט ע"פ מטה-אפרים סי' תרכד ס"ה ולקוטי מהרי"ח בהבדלה דמוצא"ק.
142) ליקוטי-שיחות ח"ז, עמ' 267.

132) שם, סכ"ג-כה. וראה 'אוצר', עמ' רנג.
133) אג"ק הנ"ל בהערה 125. וראה 'אוצר', עמ' רנא.
134) 'תורת-מנחם - התועדויות' תש"י, עמ' 47, 64.
135) ליקוטי-שיחות חי"ב, עמ' 235, 'שערי הל' ומנהג' או"ח ח"ב ס"ע קמא.
136) אג"ק חי"ז, עמ' רסה, 'שערי הל' ומנהג' שם ס"ע קמב.
137) ליקוטי-שיחות ח"ה, עמ' 7. 'שערי הל' ומנהג' שם סי' קנט. ודלא כמ"ש בילקוטי-יוסף ח"ה, עמ' 417.

הראשון קוראים לשלושה עולים בפרשת בא "קדש לי... ממצרים" (שמות יג, א-טז). הגבהה וגלילה. ובספר השני - לרביעי, "והקרבתם". חצי קדיש. הגבהה וגלילה. אשרי, ובא לציון וכו'. מוסף.

יום שישי, ח"י בניסן

ג' דחול'המועד

בשחרית מוציאים שני ספרי תורה. בספר הראשון קוראים לשלושה עולים בפרשת משפטים "אם כסף... בחלב אמו" (שמות כב, כד-ל, כג, א-יט). הגבהה וגלילה. ובספר השני - לרביעי "והקרבתם". חצי קדיש. הגבהה וגלילה. אשרי, ובא לציון וכו'. מוסף.

בשיחת ליל הושענא-רבה תשמ"ה¹⁴⁸ הובא כדבר הפשוט, על-פי המנהג שנתפרסם ע"י כ"ק אדמו"ר מהור"י צ, שאף שבשבת ראש-חודש מפטירין 'השמים כסאי', הרי ביחיד יש לומר גם את ההפטרה של פרשת השבוע, ו'על-דרך-זה בנוגע לשבת חול-המועד, שבציבור מפטירין בהפטרה המיוחדת לשבת חול-המועד, אבל ביחיד יש לומר גם את ההפטרה הקשורה עם פרשת השבוע" [השבוע - הפטרת פ' שמיני]. זאת למרות שאין אומרים היום 'שניים מקרא'¹⁴⁹.

בהדלקת נש"ק מברכת "להדליק נר של שבת-קודש" בלבד.

בהוראת כ"ק רבותינו, אדמו"ר מוהרי"צ והרבי נשיא דורנו, על המורים/ות לשמור קשר עם התלמידים/ות בימי חול-המועד¹⁴³.

מותר (ומצווה) לפתוח בית-ספר, ואם יש צורך - גם לכתוב, כדי להעסיק את התלמידים שלא יסתובבו ויבלו את זמנם בחוצות בימי חול-המועד¹⁴⁴. יש להכין את ספרי-התורה לקריאת-התורה מחר עוד הערב, ולפחות לפני תפילת שחרית.

שחרית: אין מניחים תפילין. אין אומרים 'מזמור לתורה' (בכל ימי הפסח). יעלה ויבוא. חצי הלל, קדיש תקבל. שיר של יום, קדיש יתום. מוציאים שני ספרי-תורה, בראשון קוראים לשלושה עולים בפרשת אמור 'שור או כשב' (ויקרא כב, כו-לג, כג, א-מד. מיקום ההפסקות - כפי קריאת כהן, לוי, ישראל שבסידורנו ליום-טוב, והישראל קורא עד גמירא¹⁴⁵), הגבהה וגלילה, ובשני יעלה רביעי בפ' פינחס 'והקרבתם', חצי קדיש. הגבהה וגלילה. אשרי, ובא לציון גואל. יהללו. חצי קדיש. תפילת מוסף.

טוב לעשות בסעודה איזה דבר (דהיינו הוספה: באכילה, בניגון, ב'לחיים' או בכולם¹⁴⁶) זכר לסעודת אסתר שהייתה ביום זה, שבו נתלה המן¹⁴⁷.

יום חמישי, י"ז בניסן

ב' דחול'המועד

בשחרית מוציאים שני ספרי-תורה. בספר

143) אג"ק חי"א, עמ' סא וחכ"ב, עמ' רמז.

144) חוה"מ כהלכתו פ"ו סע"ה.

145) כן מסר הרב יוסף-יצחק שלי אופן.

146) 'המלך במסיבו' ח"א, עמ' רצא.

147) שו"ע אדמוה"ז סי' תצ ס"ב. (בפיוט 'אדם בקום' בסליחות לתענית אסתר, מקשר זאת עם הפסוק 'וישבתי המן ממחרת' בהפטרה דאתמול).

לזכות

אנשי החסד הדגולים

הרה"ח ר' אברהם משה דייטש והרה"ח ר' גבריאל גופין שיחי

ולע"נ האחים הרה"ח ר' זלמן יודא ור' יוסף יצחק,

בני הרה"ח ר' שלום ישע"י ע"ה דייטש